

Kryteria wyboru gospodarstw agroturystycznych – opracowanie wyników ankiet

Criteria of the selection of agritouristic farms – the development of survey results

Katarzyna Kaluźny, Ewa Hanus-Fajerska

Uniwersytet Rolniczy w Krakowie, Zakład Botaniki i Fizjologii Roślin IBRiB, WO
al. 29 Listopada 54, 31-425 Kraków, Polska
e-mail: kaskaluźny@gmail.com, e.hanus@ogr.ur.krakow.pl

Abstract. The observed tendency to return to nature results in increased interest in the rural areas as the holiday resorts, hence the enduring popularity of green tourism. This specific type of tourism enables better understanding of rural life through the contact with the local culture. While the well-promoted leisure resorts or multicultural urban agglomerations attract visitors with numerous tourist offers, the adjacent rural areas do not usually take advantage of appealing combination of cultural heritage and the potential of nature. Therefore the aim of the study was to define the preferences of visitors in terms of the offers of farm tourism. Another aim was the indication of the most important elements affecting tourists' choice and potential attractions which are offered by a rural landscape to them. The research method used in this study was a diagnostic survey which took into consideration the tourists' preferences for selecting the farms. The results have shown that the landscape is one of the most important elements affecting their choice.

Słowa kluczowe: turystyka wypoczynkowa, agroturystyka, krajobraz wiejski

Key words: leisure tourism, agritourism, countryside

Wprowadzenie

Rozpowszechniona obecnie koncepcja turystyki zrównoważonej polega na łączeniu potrzeb turystów z troską o utrzymanie znajdujących się na danym terenie zasobów środowiska przyrodniczego i kulturowego. Tworzenie walorów turystycznych z uwzględnieniem dziedzictwa kulturowego oraz przyrodniczego należy do ważnych elementów wspierających rozwój społeczny i ekonomiczny małopolskich gmin podgórskich (Kowalska 2010), gmin bieszczadzkich (Durydiwka 2011) czy obszaru Roztocza (Sawicki, Golian 2010). Zatem rozwój turystyki powinien zakładać istnienie równowagi pomiędzy turystami, usługodawcami turystycznymi, społecznością zamieszkującą określony teren oraz występującym tam środowiskiem przyrodniczym. Turystyka kulturowa czy ekoturystyka stanowią istotny czynnik rozwoju lokalnego (Kowalczyk 2010, Kowalczyk, Derek 2010). Tak więc działalność turystyczna prowadzona na terenach gminnych przyczynia się do ich rozwoju. Zaobserwowany trend powrotu do natury objawia się wzrostem zainteresowania pobytami wczasowymi w przestrzeni wiejskiej, stąd też niesłabnąca popularność

agroturystyki (Cebrykow et al. 2012). Z pojęciem agroturystyki związany jest rodzaj wypoczynku na obszarze o charakterze wiejskim z możliwością noclegu i czynnego uczestnictwa w pracach wykonywanych w gospodarstwie rolnym. Ten specyficzny rodzaj turystyki umożliwia lepsze poznanie wiejskiego życia poprzez obcowanie z kulturą ludową czy udział w tradycyjnych, lokalnie obchodzonych świętach (Sznajder, Przezbórska 2006, Jędrusiak 2010). Celem pracy jest określenie preferencji turystów dotyczących oferty gospodarstw agroturystycznych, wskazanie najważniejszych elementów wpływających na ich wybór oraz przedstawienie potencjalnych atrakcji, jakie może dostarczyć wypoczywającemu turyście pobyt w krajobrazie wiejskim.

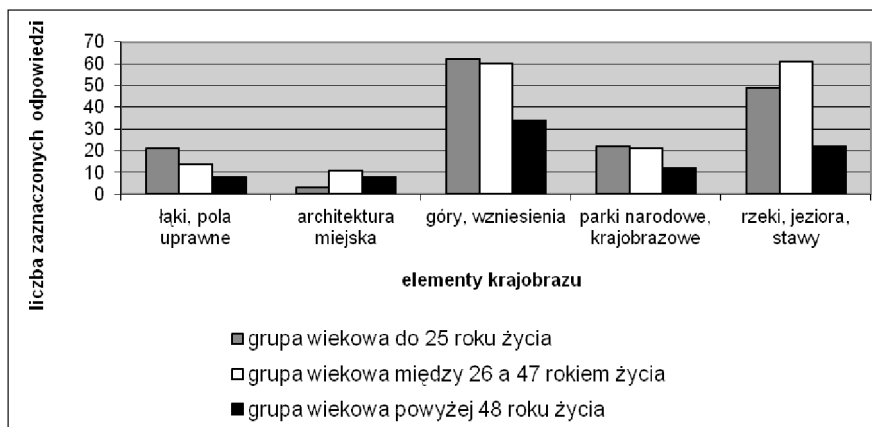
Materiał i metody

Zastosowaną metodą badawczą był sondaż diagnostyczny z wykorzystaniem autorskiej ankiety na temat preferencji turystów dotyczących wyboru gospodarstw agroturystycznych. Ankieta została przeprowadzona na obszarze województwa małopolskiego, na dwustu czterdziestu ósmioosobowej grupie losowo wytypowanych respondentów w terminie od lipca do października 2013 r. Dokonano podziału respondentów według wieku (grupa do 25 roku życia – 41.5%, grupa w przedziale wiekowym między 26 a 47 rokiem życia – 38.3% oraz grupa powyżej 48-ego roku życia – 20.2%), płci (kobiety – 67.6%, mężczyźni – 32.4%) oraz miejsca zamieszkania (miejscowości do 10 tys. mieszkańców – 41.5%, między 11 a 500 tys. mieszkańców – 29.8% oraz miasta powyżej 500 tys. mieszkańców – 28.7%). Kwestionariusz ankietowy dotyczył elementów krajobrazu istotnych dla procesu wypoczynku oraz atrakcji oferowanych przez gospodarstwa agroturystyczne.

Respondenci mogli odpowiadać wielokrotnie, zaznaczając w każdym pytaniu maksymalnie pięć odpowiedzi.

Wyniki

Jak wynika z analizy odpowiedzi dotyczących wyboru miejsca wypoczynku, zdecydowana większość respondentów (blisko 40%) najchętniej wypoczywa w krajobrazie gór i wznieścień. Najmniej zwolenników ma wypoczynek w terenach zurbanizowanych, w otoczeniu architektury miejskiej (poniżej 5%). Odpowiedzi przedstawia ryc.1.

Ryc. 1. Elementy krajobrazu, wśród których najchętniej wypoczywają turyści
Fig. 1. The most popular types of landscape chosen by tourists

Tab. 1. Proponowane atrakcje organizowane przez właścicieli gospodarstw

Tab. 1. Potential attractions for tourists in agritouristic farms

	grupa wiekowa do 25 roku życia		grupa wiekowa między 26 a 47 rokiem życia		grupa wiekowa powyżej 48 roku życia	
	kobiety	mężczyźni	kobiety	mężczyźni	kobiety	mężczyźni
nauka rzemiosła	11	15	3	14	3	7
gotowanie, przetwórstwo	18	14	5	17	4	11
jazda konna	15	32	9	30	2	3
narciarstwo	24	16	10	24	4	1
kulig	11	18	10	27	5	6
ognisko i grill	31	39	13	40	11	12
wycieczki fakultatywne	9	15	5	29	10	11
zbieractwo	16	7	7	18	13	13
piesze wędrówki	27	28	17	43	13	23
wycieczki rowerowe	23	36	16	31	7	8
plac zabaw	1	2	3	22	1	3
basen	19	27	14	30	10	6
uczestnictwo w życiu codziennym właścicieli	8	2	4	12	3	9
ogród	23	33	11	26	11	20
inne	1	1	0	0	1	1

Przy wyborze atrakcji proponowanych przez właścicieli gospodarstw, najczęściej zaznaczaną odpowiedzią była „ognisko i grill” (tab.1). W grupie wiekowej do 25 roku życia często wybierano „wycieczki rowerowe”, a także „ogród”. Respondenci w przedziale wiekowym między 26 a 47 rokiem życia wybierali kolejno: „wycieczki piesze”, „ognisko i grill”, „wycieczki rowerowe”. Starsi odpowiadający (powyżej 48 roku życia) najczęściej zaznaczali odpowiedzi: „wycieczki piesze”, „ogród”, a także „zbieractwo (grzyby, zioła, owoce)”. Do najrzadziej zaznaczanych możliwości we wszystkich grupach wiekowych, niezależnie od płci, należały: „plac zabaw” oraz „możliwość uczestnictwa w życiu codziennym właścicieli gospodarstw”. Respondenci niechętnie korzystali z wariantu odpowiedzi „inne”, proponując „wędkarstwo” (75%), a także „warsztaty malarskie” (25%).

Dyskusja

Polska wieś wymaga modernizacji. Dystans cywilizacyjny ciągle jeszcze dzielący miasto i wieś ilustrują liczne wskaźniki społeczne oraz ekonomiczne. Z tego względu tereny wiejskie wymagają działań na rzecz rozwoju rolnictwa oraz obecności ludzi w sposób bezpośredni niezwiązanych z rolnictwem. Czynnikiem istotnym w rozwiązywaniu trudnej sytuacji finansowej wsi są środki uzyskiwane na zakup usług agroturystycznych. Są to środki pochodzące od osób spoza społeczności wiejskiej. Mieszkańcy miast finansują w ten sposób działalność wielu osób uczestniczących w świadczeniu usług towarzyszących (Tyran 2003). Sprzedaż usług agroturystycznych może być znaczącym uzupełnieniem dochodów gospodarstwa rolnego. Dodatkowo kupujący te usługi korzystają z produktu o wysokiej jakości (Galecki 1998). Jest zrozumiałe, że oferta kierowana do turystów, nie powinna ograniczać się tylko do zakwaterowania oraz wyżywienia w gospodarstwie. Wiąże się

z tym odpowiednie przygotowanie osób i współpraca instytucji pozarządowych, które mogą korzystnie wpływać na kształtowanie ciekawej oferty (Tyran 2003). Czynnikiem odgrywającym kluczową rolę w agroturystyce jest działanie lokalnych samorządów terytorialnych. Do ich zadań należy utrzymywanie przyjaznego dla odwiedzających wizerunku gminy, troska o jej estetykę, dbałość o miejsca i obiekty związane z historią oraz zapewnienie kulturalnych imprez okolicznościowych. Władze powinny być świadome walorów zarządzanego przez nich obszaru, znać zarówno słabe, jak i mocne strony regionu. Niezbędna jest współpraca między lokalną społecznością i zarządem gmin. Powinna się ona opierać się na dostrzeganiu obopólnych korzyści, płynących z rozwoju agroturystyki (Sikora 1998). Jak podaje K. Chmiel et al. (2012), sprostanie oczekiwaniom klientów należy do głównych zadań usługodawców. Według wyników badań ankietowych przedstawionych w cytowanej pracy, do kluczowych czynników wpływających na wybór lokalizacji miejsca przeznaczonego na wypoczynek przez turystów należy nieskażone środowisko naturalne. Prezentowane w niniejszym artykule badania fakt ten potwierdzają. Wynika z nich, że potencjalni turyści mieszkający i funkcjonujący na co dzień w przestrzeni miejskiej szukają wypoczynku poza granicami miasta.

Istotnym elementem jest ustalenie oczekiwań turystów przebywających w celach wypoczynkowych na wsi. Według Majer-Durman (2012) turyści szczególnie chętnie wybierają te obszary, które odznaczają się wysokimi walorami przyrodniczymi. Potwierdzają to również prezentowane w niniejszej pracy badania. Respondenci za najbardziej istotne uznali możliwość organizowania biesiad przy grillu i ognisku, wycieczek pieszych, rowerowych, a także możliwość korzystania z ogrodu. Fakt ten powinien być uwzględniany przez osoby planujące prowadzenie działalności agroturystycznej. Powinny one dokładnie poznać pobliski teren, sprawdzić dostępność szlaków turystycznych, a w razie potrzeby uczestniczyć czynnie w tworzeniu tras zwiększających atrakcyjność wypoczynku czynnego. Istotne jest także kształtowanie ogrodu przydomowego. Ogród powinien być zaaranżowany w sposób właściwy, z uwzględnieniem strefy funkcjonalnej, użytkowej, a także ozdobnej. Ponadto ofertę gospodarstw można urozmaicić prowadząc szkolenia i warsztaty z alternatywnego wykorzystania roślin przydomowych, chociażby przez własnoręcznie produkowane kosmetyki czy specyfiki naturalne, które jednocześnie mogą stanowić miłą pamiątkę z pobytu w gospodarstwie wiejskim (Kałużny 2014). Wyniki sondażu diagnostycznego wskazują na to, że turyści częściej kierują się możliwościami uprawiania wypoczynku czynnego, niż doskonaleniem swoich umiejętności kulinarnych i rzemieślniczych. Potencjalnymi atrakcjami dla turysty przebywającego na „wczasach pod gruszą” może być pobliski las, park, akwen wodny, miejsca kultu religijnego czy unikatowa architektura. Gospodarstwa agroturystyczne oferują możliwość obcowania ze zwierzętami hodowlanymi, wycieczki krajoznawcze po okolicy, a także – w zależności od pory roku – kuligi, grzybobranie, wędkarstwo, naukę wyrobów rękodzielniczych czy sporządzanie domowych przetworów. Do atrakcji gospodarstw agroturystycznych zaliczana jest również troska o gości oraz atrakcyjne i zróżnicowane otoczenie. Wczasowicze cenią sobie również możliwość poznania kultury i obyczajów panujących w regionie.

Podziękowania

Badania przeprowadzono dzięki dotacji Uniwersytetu Rolniczego w Krakowie na rzecz Zakładu Botaniki i Fizjologii Roślin Wydziału Ogrodniczego (DS 3500), za co autorzy wyrażają podziękowania.

Literatura

Chmiel K., Kubińska Z., Gołub G., Stachyra A. 2012. Elementy krajobrazu w ofercie agroturystycznej gospodarstw w powiecie białskim. *Problemy Ekologii Krajobrazu*, t. XXXIV, Warszawa – Biała Podlaska, p. 21-26.

- Cebrykow P., Kałamucka W., Kałamucki K. 2012. Zagospodarowanie turystyczne gmin nadwieprzańskich na tle istniejącej sieci obszarów chronionych. *Problemy Ekologii Krajobrazu*, t. XXXIV, Warszawa – Biała Podlaska, p. 275-279.
- Durydiwka M. 2011. Dziedzictwo kulturowe jako czynnik rozwoju funkcji turystycznej na przykładzie gmin bieszczadzkich. *Prace Geograficzne, Instytut Geografii i Gospodarki Przestrzennej UJ, Zeszyt 125*, p. 37-60.
- Galecki R. 1998. Promocja agroturystyki. W: Raszka B. (red.) *Agroturystyka inaczej*. Bogucki Wydawnictwo Naukowe, Poznań, p. 31-34.
- Jędrzyśiak T. 2010. Wiejska turystyka kulturowa. *Polskie Wydawnictwo Ekonomiczne, Warszawa*, p. 29-30.
- Kałużny K. 2014. Rabaty zielone jako urozmaicenie oferty agroturystycznej. Wpływ młodych naukowców na osiągnięcia polskiej nauki. *Wydawnictwo Creativetime, Kraków*, p.158-164.
- Kowalczyk A. 2010. *Turystyka zrównoważona*. Wydawnictwo Naukowe PWN, Warszawa, p. 345.
- Kowalczyk A., Derek M. 2010. *Zagospodarowanie turystyczne*. Wydawnictwo Naukowe PWN, Warszawa, p. 433.
- Kowalska M. 2010. Dziedzictwo kulturowe jako element rozwoju społeczno-gospodarczego podgórskich gmin w Małopolsce. *Problemy Ekologii Krajobrazu*, t. XXVII, Warszawa – Biała Podlaska, p. 447-449.
- Majer-Durman A. 2012. Wpływ turystyki wypoczynkowej na środowisko przyrodnicze widziane oczami turysty. *Problemy Ekologii Krajobrazu*, t. XXXIV, Warszawa – Biała Podlaska, p. 169-174.
- Sawicki, B., Golian, S. 2010. Dziedzictwo kulturowe środkowego Rostocza jako czynnik rozwoju turystyki. *Problemy Ekologii Krajobrazu*, t. XXVII, Warszawa – Biała Podlaska p. 345-351.
- Sikora, J. 1998. Warunki rozwoju agroturystyki w gminie. W: Raszka B. (red.) *Agroturystyka inaczej*. Bogucki Wydawnictwo Naukowe, Poznań, p. 17-19.
- Sznajder, M., Przezbórska, L. 2006. *Agroturystyka*. Polskie Wyd. Ekonomiczne, Warszawa, p. 257.
- Tyran, E. 2003. Turystyka wiejska jako szansa rozwoju obszarów wiejskich. W: Mirończuk A. (red.) *Turystyka wiejska i agroturystyka – stan i perspektywy rozwoju*. AP, Siedlce, p. 179-187.